

REAL INDISK -RESTAURANT & BAR AS
Sørhauggata 127
NO 5527 HAUGESUND

Att. Shoorveer Singh

Vi har foretatt etterkontroll av planene for tiltaket

Saken gjelder KARMØY kommune - gnr/bnr 58/483 - Havnegata 11, Havnegata 11 - Søknad om samtykke.

Arbeidstilsynet ga den 05.10.2023 samtykke med hjemmel i arbeidsmiljøloven § 18-9.

Samtykket ble gitt etter en automatisk behandling av søknaden, basert på egenerklæringen om at dere har ivaretatt alle relevante krav til arbeidsmiljø for det omsøkte tiltaket.

Nå har vi gjennomført en etterkontroll der vi har kontrollert om det er samsvar mellom egenerklæringen og dokumentasjonen vi mottok i forbindelse med søknaden. I etterkontrollen har vi oppdaget at planene ikke ivaretar alle relevante krav til arbeidsmiljøet. Med dette brevet vil vi derfor

- orientere dere om hvilke forhold dette gjelder
- veilede dere om hva som må gjøres for å ivareta kravene
- anmode dere om å sende inn reviderte planer som viser at kravene er ivaretatt

Dette har vi mottatt fra dere

Vi har mottatt følgende dokumentasjon:

- 1 Skjema
- 2 1.1 PLAN 1-100 A3
- 3 2.1 FASADE OG SNITT 1-100 A3
- 4 Eksisterende plan
- 5 bokmål (1)
- 6 bokmål
- 7 bokmål
- 8 Illustrasjonsbilde
- 9 P1010010
- 10 P1010007
- 11 P1010009
- 12 P1010001
- 13 P1010005

14 P1010006
15 C250i23100414110

Dette mangler

- Ventilasjon
- Forurensning i arbeidsatmosfæren
- Personalrom - toaletter
- Bruk av bedriftshelsetjenesten

Ventilasjon

Arbeidsplassforskriften §§ 2-14 og 7-1 stiller krav til klima, ventilasjon, luftkvalitet med mer. Arbeidslokaler skal være utformet og innredet slik at de enkelte arbeidsplassene og personalrommene får tilfredsstillende klima når det gjelder temperatur, fuktighet, trekk, luftkvalitet og sjenerende lukt, og at de beskytter mot giftige eller helsefarlige stoffer.

Arbeidstilsynet har ikke mottatt tilstrekkelige opplysninger om at planene for ventilasjonsanlegg er i tråd med de gjeldende kravene. Nedenfor lister vi opp det vi vurderer at mangler, og som tiltakshaver må dokumentere.

- Det går frem av egenerklæringsskjemaet at det er krysset av for «Ja» at ventilasjon er planlagt i tråd med kravene.

Tiltakshaver opplyser at bygget skal utstyres med flere vinduer og ventilasjon/avtrekksvifter i vegg for utskifting av luft, samt vifte for sirkulasjon og varmfordeling. Rom for kortvarig opphold utstyres med luftventiler.

Vi kan derimot ikke se at det er lagt ved dokumentasjon for valgte ventilasjonsløsninger.

Vi ber tiltakshaver redegjøre for at det planlegges for ventilasjonsløsninger, i samsvar med de preaksepterte løsningene, beskrevet i egenerklæringsskjemaet, kapittel 3.1. Vi ber om at det legges ved utfylt luftmengdetabell, hvor det går frem hvilket grunnlag for person- og materialebelastning som er valgt, samt utregnede luftmengder pr. arbeidslokale.

Krav til ventilasjon

Arbeidsplassforskriften stiller krav til inneklime. Arbeidslokaler og arbeidsplasser, eller andre områder som arbeidstakerne har tilgang til og hvor arbeidet eller prosesser kan føre til forurensning av luften, skal ha mekanisk ventilasjon og prosesstilpasset avsug. Dette skal sørge for at konsentrasjonen av kjemikalier i arbeidsatmosfæren holdes på et forsvarlig nivå.

Arbeidstilsynets veiledninger Inneklime og luftkvalitet på arbeidsplassen og Ventilasjon på arbeidsplassen inneholder normer for tilfredsstillende inneklime og luftkvalitet. Veiledningen fastslår at balansert mekanisk ventilasjon som hovedregel sikrer tilstrekkelig luftskifte og dermed tilfredsstillende inneklime generelt. Dette legges til grunn for vår forvaltningspraksis.

Arbeidstilsynets stiller ikke konkrete krav til løsninger, men til dokumentasjon som viser at dere planlegger løsninger som gir tilfredsstillende inneklima uavhengig av arbeidets art. Velger dere ventilasjonsløsninger som oppfyller normene som er angitt i veiledningene, vil kravene til inneklima og luftkvalitet normalt være ivaretatt.

Vi gjør oppmerksom på at kravene til tilfredsstillende inneklima forvaltes strengt. Dere finner nærmere veiledning om kravene og hvordan de kan oppfylles, og lenker til det aktuelle regelverket ved å følge lenkene nedenfor.

- Dokumentasjonskrav: www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/veiledning-til-dokumentasjonskrav-ved-soknad-om-arbeidstilsynets-samtykke/krav-til-ventilasjon/
- Inneklima og luftkvalitet på arbeidsplassen: www.arbeidstilsynet.no/tema/inneklima/
- Ventilasjon på arbeidsplassen: www.arbeidstilsynet.no/tema/inneklima/ventilasjon/
- Krav til fysisk arbeidsmiljø: www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/#Lastnedskjemaforegenerklæring

Forurensning i arbeidsatmosfæren

Arbeidsmiljøloven §§ 4-4 første ledd og 4-5 første ledd krever at bygningsmessige forhold skal være fullt forsvarlige og at arbeidstaker skal sikres mot ulykker, helseskader og særlig ubehag ved kjemikaliehåndtering.

Arbeidstilsynet har ikke mottatt tilstrekkelige opplysninger om at planene for løsninger som reduserer risikoen for å bli utsatt for kjemikalier og forurensning i arbeidsatmosfæren, er i tråd med de gjeldende kravene. Nedenfor lister vi opp det vi vurderer at mangler, og som tiltakshaver må dokumentere.

- Det går frem av egenerklæringskjemaet at det er krysset av for «Ja» at tiltak mot forurensning i arbeidsatmosfæren er planlagt i tråd med kravene.

Tiltakshaver opplyser at bygget skal utstyres med flere vinduer og ventilasjon/avtrekksvifter i vegg for utskifting av luft, samt vifte for sirkulasjon og varmfordeling. Rom for kortvarig opphold utstyres med luftventiler.

Vi kan derimot ikke se at det er lagt ved dokumentasjon for valgte ventilasjonsløsninger.

Det er nødvendig med god ventilasjon for arbeidstakere som arbeider på kjøkken, særlig hvor det utføres steking. F.eks. kan arbeidstakere bli utsatt for stekeos.

I kjøkken skal det være både allmennventilasjon (komfortventilasjon) og avtrekkshefter for å fjerne forurensninger fra matlagingen. Ventilasjon er derfor en viktig faktor for å skape komfortable og produktive arbeidsforhold, og samtidig sikre at forurensningen blir fjernet.

For å møte disse utfordringene, må tilførsel og avtrekksystemer installeres i kjøkkenet slik at lukt, luftforurensninger, ekstra varme og fuktighet blir fjernet.

Vi ber tiltakshaver redegjøre for at det planlegges for ventilasjonsløsninger, i samsvar med de preaksepterte løsningene, beskrevet i egenerklæringskjemaet, kapittel 3.2. Vi ber om at det legges ved utfylt luftmengdetabell, hvor det går frem hvilket grunnlag for person -og materialebelastning som er valgt, samt utregnede luftmengder pr. arbeidslokale.

Krav ved forurensning i arbeidsatmosfæren

Kravene ved forurensning i arbeidsatmosfæren framkommer av arbeidsplassforskriften kapittel 7 og suppleres av forskriftens kommentardel, andre aktuelle bestemmelser i forskriften og veiledninger. Ved valg av bygningsmessige løsninger, skal tiltakshaveren redusere risikoen for at arbeidstakere blir utsatt for kjemikalier og forurensning i arbeidsatmosfæren.

For at konsentrasjonen av kjemikalier i arbeidsatmosfæren skal holdes på et forsvarlig nivå med hensyn til helse og eksplosjonsfare, stiller arbeidsplassforskriften § 7-1 krav om mekanisk ventilasjon og prosesstilpasset avsug. Kravet gjelder for arbeidslokaler, arbeidsplasser og andre steder arbeidstakerne har tilgang til, og der arbeidet eller prosesser kan føre til forurensning av luften.

Ventilasjon og prosesstilpasset avsug skal fjerne forurensningen ved kilden slik at eksponering og behov for åndedrettsvern reduseres mest mulig. Det skal også redusere eksponering for forurensning i hele oppholdssonen, og hindre at forurensningen spres til andre lokaler. Feil ved ventilasjon og prosessavsug skal automatisk varsles hvis det er nødvendig for arbeidstakernes helse og sikkerhet.

Resirkulering av luft i ventilasjonsanlegg er bare tillatt hvis arbeidsgiveren kan dokumentere at det ikke fører til helseisiko for arbeidstakerne. Ventilasjon som resirkulerer luft som inneholder kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier, og ventilasjon fra lokaler hvor det utføres varmt arbeid, er ikke tillatt, jf. arbeidsplassforskriften § 7-2.

Stasjonære prosessavsug skal ha utblåsing til friluft. Hvis det ikke er mulig å ha stasjonære avsug, skal dere bruke mobile avsug med filter som er egnet for de aktuelle forurensningene. I trange rom er utblåsing fra avsug med filter ikke tillatt, jf. arbeidsplassforskriften § 7-3.

I rom hvor det arbeides med cytostatika skal det være arbeidsbenker med avtrekksskap. Avtrekksskapet skal ha gjennomsliktig avskjerming. Ventilasjonen i slike rom skal være atskilt fra den øvrige ventilasjonen, og avtrekksluften skal føres direkte ut i friluft, eventuelt etter nødvendig rensing, jf. arbeidsplassforskriften § 7-3.

Vi gjør oppmerksom på at kravene til tilfredsstillende inneklimateforhold forfalt strengt. Dere finner nærmere veiledning om kravene og hvordan de kan oppfylles, og lenker til det aktuelle regelverket ved å følge lenkene nedenfor.

- Inneklimate og luftkvalitet på arbeidsplassen: www.arbeidstilsynet.no/tema/inneklimate/
- Ventilasjon på arbeidsplassen: www.arbeidstilsynet.no/tema/inneklimate/ventilasjon/
- Ventilasjon ved forurensning og bruk av kjemikalier på arbeidsplassen: www.arbeidstilsynet.no/tema/inneklimate/ventilasjon/ventilasjon-ved-forurensninger-og-bruk-av-kjemikalier-pa-arbeidsplassen

Personalrom – toaletter

Arbeidsplassforskriften § 3-7 stiller krav til toaletter. Arbeidstilsynet har ikke mottatt tilstrekkelige opplysninger om at planene for toaletter er i tråd med de gjeldende kravene. Nedenfor lister vi opp det vi vurderer at mangler, og som tiltakshaver må dokumentere.

- Det går frem av egenerklæringskjemaet at det er krysset av for «Ja» at toaletter er planlagt i tråd med kravene.

På vedlagte plantegning er det innarbeidet et ordinært toalett, samt et HC -toalett.

Slik vi oppfatter det, har ikke tiltakshaver angitt hvilke av disse toalettfasilitetene som er dedikert ansatte. Tilgang på toaletter for andre brukergrupper, f.eks. restaurantens gjester, er utenfor vårt mandat å vurdere, men må komme i tillegg.

Som en preakseptert løsning, beskrevet i skjemaet for egenerklæring, under punkt 11.3, står det at i lokaler beregnet for virksomheter med maksimalt fem arbeidstakere, kan det være ett felles toalett for kvinner og menn, eventuelt i kombinasjon med handikaptaolett. Toalettet skal være forbeholdt arbeidstakerne og skal ikke være sammenblandet med andre funksjoner.

Vi ber tiltakshaver redegjøre for at det planlegges for toalettfasiliteter, dedikert arbeidstakere, i samsvar med de preaksepterte løsningene, beskrevet i egenerklæringskjemaet, kapittel 11.3.

Krav til toaletter

Arbeidsplassforskriften § 3-2 stiller generelle krav til hvordan personalrom skal dimensjoneres og innredes. Forskriften sier blant annet at det skal tas hensyn til

- at virksomheten skal kunne sysselsette både kvinner og menn (bokstav d)
- at det i personalrom ikke skal plasseres eller installeres annet utstyr enn det som er knyttet til den naturlige virksomheten i rommet (bokstav d). Det betyr at det som hovedregel ikke er akseptert å blande ulike funksjoner, som toaletter og renholdsutstyr, i samme rom.

Særskilte krav til toaletter framkommer av arbeidsplassforskriftens § 3-7 og suppleres av forskriftens kommentardel, andre aktuelle bestemmelser i forskriften og veiledninger. Alle arbeidsplasser skal ha et passende antall toaletter, og det skal være atskilte toaletter for kvinner og menn. I små virksomheter er det imidlertid åpnet for en felles toalettløsning for kvinner og menn. Det skal være håndvask i tilknytning til toalettene.

Avstander og muligheten til å forlate arbeidsstedet uten vesentlig hinder, må legges til grunn for hvor toalettene plasseres. Toalettene bør normalt ikke ha direkte forbindelse med arbeidsrom eller spiserom. Det bør være minst ett toalett per 15 kvinner og minst ett toalett per 20 menn når det finnes tilstrekkelig med urinaler. For små virksomheter som ønsker å ha felles toalett, er det helt sentralt å vurdere hensynet til arbeidstakernes integritet og verdighet. Et handikaptaolett kan i slike tilfeller erstatte et dame- eller herretoalett.

Arbeidstilsynet legger vekt på at toalettene skal være forbeholdt arbeidstakerne. Felles toaletter med publikum, kunder, elever og pasienter aksepteres normalt ikke. Toaletter for øvrige brukergrupper kommer derfor i tillegg til de dedikerte toalettene for arbeidstakerne.

Vi gjør oppmerksom på at kravene til toaletter forvaltes strengt. Dere finner nærmere veiledning om kravene og hvordan de kan oppfylles, på www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/veiledning-til-dokumentasjonskrav-ved-soknad-om-arbeidstilsynets-samtykke/krav-til-toaletter-pa-arbeidsplassen/.

Se krav til HC-toalett på www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/veiledning-til-dokumentasjonskrav-ved-soknad-om-arbeidstilsynets-samtykke/krav-til-heis-og-handicaptoalett/. Her finner dere også lenker til det aktuelle regelverket

Bruk av bedriftshelsetjenesten

Arbeidsgiver plikter å knytte godkjent bedriftshelsetjeneste til virksomheten hvis risikoforholdene på arbeidsplassen tilsier det, jf. arbeidsmiljøloven § 3-3 første ledd og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 13-1 første ledd.

Arbeidstilsynet har ikke mottatt tilstrekkelig dokumentasjon på at bedriftshelsetjenesten har bistått virksomheten i planleggingen av tiltaket i tråd med de gjeldende kravene. Nedenfor lister vi opp det vi vurderer at mangler, og som tiltakshaver må dokumentere.

- Det går frem av egenerklæringsskjemaet at det er krysset av for «Ja» at arbeidsgiver som skal drifte restauranten, har plikt til å være tilknyttet godkjent bedriftshelsetjeneste.

Tiltakshaver opplyser at bedriftshelsetjenesten skal kontaktes når samtykke fra oss foreligger.

Vi vil veilede om at all nødvendig dokumentasjon, skal vedlegges før byggesaken behandles. Dette gjelder spesielt i saker som vi ikke behandler manuelt, men som det gis automatisk samtykke for.

Vi ber tiltakshaver legge ved dokumentasjon som bekrefter at bedriftshelsetjenesten har bistått under planleggingen. Det skal gå frem av dokumentasjonen bedriftshelsetjenestens eventuelle merknader.

Krav til bedriftshelsetjeneste

Virksomheter innenfor visse nærmere angitte næringsgrupper skal være tilknyttet en bedriftshelsetjeneste som er godkjent av Arbeidstilsynet, jf. forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 13-1 andre ledd. Virksomheten som skal bruke bygget, er registrert med næringskode 56.101 og skal derfor være tilknyttet godkjent bedriftshelsetjeneste.

Bedriftshelsetjenesten skal kjenne til virksomheten, risikoforholdene i den og kravene som loven stiller til arbeidslokaler og personalrom. På bakgrunn av dette skal bedriftshelsetjenesten gi råd om hvordan virksomheten kan redusere risikoforholdene gjennom bygningsmessige tiltak, og hvilke personalfasiliteter som må være på plass. Arbeidsgiver skal derfor sørge for at bedriftshelsetjenesten bistår med planlegging og gjennomføring av fysiske og organisatoriske endringer i virksomheten – som

etablering, vedlikehold og tilrettelegging av arbeidsplasser, lokaler, utstyr og arbeidsprosesser. Dette fremgår av forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 13-2.

Dere finner nærmere veiledning om godkjent bedriftshelsetjeneste og bruk av denne, på www.arbeidstilsynet.no/hms/roller-i-hms-arbeidet/bht/. Her finner dere også lenker til det aktuelle regelverket.

Dette bør dere gjøre

Send oss reviderte planer/opplysninger som vi har listet opp over, og som dokumenterer at kravene i regelverket er oppfylt.

Frist: 17.11.2023.

Bruk eDialog til å sende oss denne dokumentasjonen. Oppgi referansenummer 2023/54356. Les mer om eDialog på www.arbeidstilsynet.no/kontakt-oss/post/.

Det er tiltakshaver/arbeidsgiver som til enhver tid har ansvaret for at lov- og forskriftskrav blir overholdt og at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig under bruk. Dere bør derfor sørge for å utbedre planene i tråd med manglene vi har nevnt over.

Varsel om omgjøring av vedtaket om samtykke

Vi vil vurdere om vi skal omgjøre samtykket som er gitt automatisk dersom vi ikke har mottatt reviderte planer/opplysninger som dokumenterer at kravene er oppfylt innen fristen.

Vi kan gjennomføre tilsyn

Dersom vi ikke mottar dokumentasjon som viser at kravene er ivaretatt, kan vi også gjennomføre tilsyn etter at kommunen har gitt midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest. Hvis vi avdekker avvik mellom kravene og det ferdigstilte tiltaket, kan vi gi pålegg om å rette opp forhold som ikke er i tråd med kravene. Normalt vil det være vesentlig mer kostbart å følge opp pålegg om ivaretagelse av krav etter at et tiltak er ferdigstilt.

Dere kan lese mer om tilsyn og våre reaksjoner på www.arbeidstilsynet.no/om-oss/tilsyn/

Vi sender kopi til kommunen

Vi sender kopi av dette brevet til KARMØY kommune for å gjøre oppmerksom på at vi har gjennomført etterkontroll og funnet at ikke alle relevante krav til arbeidsmiljø er ivaretatt i planene.

Om Arbeidstilsynets rett til å kreve opplysninger

Ifølge forskrift om administrative ordninger § 12-1 kan Arbeidstilsynet kreve alle opplysningene som framgår av Arbeidstilsynets søknadsskjema, og ellers alle de opplysninger som er nødvendig for at vi skal kunne vurdere om lovens krav er oppfylt i det enkelte tilfelle.

Gi informasjonen videre til arbeidsmiljøutvalget, verneombudet eller ansattes representant

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakerne medvirker i samtykkebehandlingen. Arbeidsmiljøutvalget og verneombudet har formelle roller som skal sikre slik medvirkning. Vi ber dere derfor om å gjøre arbeidsmiljøutvalget kjent med dette brevet. Hvis virksomheten ikke har arbeidsmiljøutvalg, ber vi dere om å gjøre verneombudet kjent med brevet. Har dere inngått avtale om annen ordning enn å ha verneombud, skal dere gi kopi av brevet til ansattes representant.

Hvis tiltakshaver er utleier, skal dere gi en kopi av brevet til alle arbeidsgivere som er leietakere. Dette for at de skal kunne orientere egne arbeidsmiljøutvalg, verneombud eller ansattes representant.

Se arbeidsmiljøloven § 7-2 annet ledd bokstav c) og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 2-2 tredje ledd bokstav a).

Mer informasjon?

Dere finner mer informasjon om Arbeidstilsynets samtykke og krav til det fysiske arbeidsmiljøet, på www.arbeidstilsynet.no/tema/byggesak/.

Med hilsen
Arbeidstilsynet

Tommy Pedersen
seksjonsleder

Frode Bødtger Hansen
overingeniør

Dette brevet er elektronisk godkjent.

Kopi til:

HEREID HUS AS
KARMØY KOMMUNE

Rafal Stawicki
Byggesaksavd.

Bøvågen 21
Postboks 167

4299
4291

AVALDSNES
KOPERVIK